О, ДИРСӨКЛИЛИ сүртулмуш креслому пончөрөнин габатына дөкдү.

Јаһы југ шалы кәмәр јеринә гәдәр дартыб, диварын мөһкәм бүрүдү. Отага гаранлыг чөкә дә, ишыгы јандырмады. Көзүнү пончөрөјә зилләди. Чөсәләрдән. Күчә илә сүрүнүб кәдин машынлары тәкәрлән шыылдаjырдылар. Арха тәрәфдәки гырмызы ишыглар јаш јолларда көзәриди. Пончөрөнин өфәсиндә ачыг иди. Сәнәләрин јахасы боју чөрәкләнән агачларын јарпагларына нарын дамлалар дөјүлүрдүләр. Онларын јешөјүнә тапшытласы гаршыдакы бағчанын хәзәл хышылтыларына гарышыб отага долурду. Өнөрнин нөм јарпаглары рүтубәт бүрүтүрдү.

Гоча, көзүнү пончөрө өпүшләринә гонмуш чөсидлән чәкмиди. О, нарын су тозчугларынын бирләшмәсиндә јолдајдыны өз бу дамлаларын сүзүлүб пүшәдә золаг-золаг изләр бурахдыгы мүшаһидә етмәкдән сон вахтлар хөшрүдү. Елә бил ки, бағчадакы агачларын јарпагларыны јүјүб төмизләјән чискинин јағышын ачта шырылтысы оју сакитлидирди. Гоча бөјүк ваннарда саатларда отуруб аз гала пончөрөдән өнәри дозан јарпагларын үчүнә киләләнмиш дамлалары, онун јүјүб төмизләјән золаглара, гров кими һәр јерә гонмуш атымсов су тоучтурларына бахдыгча бөдөнинә бир сәрилик, өсәбләрә инсаны мүрәкәбдән бир сакитлик дүјүрду.

О, јорғунмуду. Әлли илдән чох али мәктәбдәгә мүәллимә охујан, елми конфранслар, мүшавирләр кечирән, чилд-чилд өсәрләрин мүәллифи бу гоча илин ахыр илләр күшәнишин олмушду. Бөдөнинин мәзмәләләри артмыш, ајаглары һөрәкәтдән галмышды. О нисс етмишди ки, даһа өвәлки марагла дәрс әләмә билмир. Тез-тез дајаныб нефесини дәрин, әдәти хиалфына мүнаизә заманы стул үстүнә отурмалы олур. Онун дәрс кедмиә марагсызлашмасы, һәр шејин мәнасызлығы билмәк, өлчү һиссини итирмәк он бөјүк фәбилијәтдир. Вахтында сөнмәјән кетмәји бачармаг, хатирләрдә чаталан шләләр кими јашамаг һүнәр иди. Бу сөзләри професор дафәләрлә тәкрар етмиш, сүрүнмәләрә барышмадығынына һамыја өнлидирмишди. Бәс индә? Бәс өз?

О, өрнәз верди. Тәгаүдә чыхды. Илк әјләр онун јанына мәсләһәтә кәлән-ләр, костәриш алаилар даһа чох олду. Аччат тәдричән астанадана ајаг сәсләри, телефон зәнгләри азалды, кедиб-кәлмәләр сәјрәләр, бир илдән сонра нисс тамам кәсилди. Балачалыгдан елләдә кими јанында сахлајмағы чох истәјән дө оју бөјүдү. Гоча тәк галды. Илк алнар о буна сөвиниди. Тән сакитлик ичиндә отурб китаблары габатына төкүб, кечә-күндүз јазыб-позду, елә билди ки, бу мәшгәло ону усандырмајачаг, китаблар ону јормајачаг. Бир-ики ај да кечди. Гоча дәнишә бәсс етди ки, бу ишдә һамысы тәсәлиндир. Јалнызлыг ону сыхыр, өзү, гәлбинә кетдикчә ағыр бир көзү гонур, фикрини дагытмаг үчүн тез-тез һөрәкәкдән бағчаја енди, өсәсина сөјәнә-сөјәнә динә кәнарына јолланды, бир күндә отуруб саатлара јаваларә тамаша етди. Бу да чох сүрмәди. Ајагларынын сызылтысы чохалды, јеримәји чәтинләшди, көнләт өвдән бојлара чыхмаға етијаҗ етди...

Евдәки өшјалар: таванда гәдәр учалан китаб рафлары, күнчдәки ири јаны столу, дөшәмәни бацдан-баша бүрүјән нахышлы хәбз, аз гала өтәтин јарысыны тутан диван, таванданы асылмыш гөнм чил-чырпаг гаранлыга гарышыб әрјидиди. Ара-бир машынларын ишыгы пончөрөдә парылдајыр, кәб диварын бир һиссәсини, кәб тавانы, кәб да китаб рафларини ашкара чыхарырды. Бу ишыг әсәләрдән бөјүн гочанын сифәтиндә сарылтыы из бурахырды. Онун отурушундан, адләшдәнә гырышларын сыхлашмасындан, көзләринин узаг мәсафә ә замаи архасында нә исә ахтардығыны кими саиит вә дәлгин дајанмасындан нисс олунурду ки, јорғунмуздур. Сәнсән илдән артыг өмр сүрән бу ихтијар алим гәлбин, рүһун сакитлик вә динчлик арајыр.

Гоча аз чыхыр тәрәзиди. Әлинин узадыб јахынлашы јемәк столунун үстүндә гатыг табиәти көтүрду. Инди јадына дүшдү ки, нәһар еләмәмиб. Әсәнидә бахсан сон замаилар гатыгдан башга бир шеј јемирди. Јахынларын мәсләһәти белә иди: сәһәр гатыг, өјнәдә гатыг, ахшам јатмаздан өввәл јенә гатыг. Креслону кери чәкди. Гиттәрәк аздарини столун үстүндә кәздирди. Ни нә хышылты илә јера сәпәләнди. Гоча кресловдан галыб. Әлини дивара сөјәјәрәк аздыг әјләнди. Кәбинин үстүнә дағылмыш кағызлары јығышдырды вә бирдән хатырлады ки, онун әлиндәкләр вардыр. Гитгаг, галан галар јығылмыш пуллар јерә сәпәләнмишдир. Голлары јанына дүшдү. Тәгәнсиз һалда креслоја чөкдү. Хышылдајыр пулдары столун үстүнә атды. Онун додагларында гүрур гарышыг әрјидиди.

Шәмси Ч. Әлијев чөкмишдир.

Ачы, истеһзалы бир тәбәссүм ојнады. Сифәтинә тәәссүфү хатырлады ки, даһин пешманчылығдан даһа чох дүнјанын гәрибә нөгтәләрә мејдан охуан бир нифаг бурдуу.

Дүз бир саат әввәл, гаранлыг гарышмаздан хејли габаг, она пул көтүрмүшдүләр. Күлүб мигрәдә, көзләмәдән һалда. Онда демәдиләр ки, сәнин тарадаса, начанса китабынды чап олунуб. Бөјүк тиражла. Өсәрин адынды да кедиб, өзүнү да костәрдиләр. Професор китабы көтүрүб дејәдәчәјини бахды. Пуллара тохунмадан. Бу өсәри хејли јазмышды, јан бахдан. Ах гала мүәллифлијини белә унутмушдуу.

Јатмы јенә чөсәләјиди. Тәкәрләр шыылдајырды.

Гапы тәрәфдәки ири кофкирли бөјүк саат дәнгәлдәси. Дәлгәдәгта отага јајылан бу сәс тонуна дәнсиндиди. О сәсә хатырләјиб чөлд кресдән дурду. Пончөрөјә јахынлашыб өз тахтасына дирсөкләнди. Бөјүнү өрәли ајладыб бағчаја бөјланды. Дүз бир һәфтә өнә ки, бир чүт кәнч гаранлыг гарышан кими гочанын пончөрөси өпүндәки бағчаја кәләр, диварын тәрәфә чөкиләб, агачларын көлкәсиндән балача скамјада отурар, баш-бармаг кечиб кәнднда хејли мүддәт дајанар. Онда ејни кечә вахты алагаранлыг көләләрә чөкилиб гучаглаган кәнчләрин хөнү кәлмәзди. Онларын нәф хысылтылы мүгајијләрини, кәһ да һәјасыз сөсләрини еешидәнә пончөрөни өртүб отаглын дәрин-дәрин хөнү кәлирди. Онлар сакитчә кәлиб, сакитчә отурар, кечәдән хејли кечәндән сонра сакитчә да дуруб кедәрдиләр. Онларын ајаг ларынын алтындакы јарпагларын хышылтысы еешидәмәз олдуғдан сонра гоча рәһатча јерә өзәнарды. Аччат бу күн нараһат иди. Јатмыдан чисәндән гөрхурду. Арадан алтмыш ил кечмәсинә бахмајарак јатыш, чисәкин оју јаман горхурду...

О, Бакы университетиндә охујуру. фәлсәфә илә мәрагланырды. Һәрдән бир шеј дә јазырды. Елитмишдин ки, гадын јүјан јазычыларындан бири өз өсәрләрини јазанда учар бир магарада чөкиләрмиш. Рома патиглөрин чөкдиги етмәздән өввәл дөнин кәнарында јерләр, бүтүн кечә, сәһәрә гәдәр, үзүнү сулара тутуб өз-өзүнә данышар, сонсуз дөнини нисан дәрәсы, нәрсәни јапдарын нә патигин сеһри илә чалхаланда надиләм санармыш. Онлара охумага чалышардыг. Дөрдүнү сонра. Ј. да јатмаһат гәбәли, јолдашларындан ајрылыр, тәклиф, хәлвәтлиә чөкиләрди. Болгаиын јанына тачыб, јолдан узаг бир јер тапарды. Оју јүјүр, данышмыры, чох бир јерә чыхыб јанынсы гәбәрдир, үзүнү ахар сулара тутуб шәрәф охујур, гәдим патиглөрин шәрәфинә латынча парчалар сөјләјирди. О, һамыны сөһрләмиш, бөјүк-бөјүк фит мәрәк кәмиләрин јанына бағлајыр, зәрәларына дајанды, ајаг, көјөртдөки адамларын дигәнини чәлб етмәк, онларын өз-өзүнә интиниб сөјләмәк истәрдиләр. О истәјирди ки, бәлкә, сәнидәкин назиданда да, чаг кәнарына көрүнә кәлиләр дә, узаг сафәрә һазырлашанлар да, сәнидә јан јана кәмиләри көрүб-дә гарышдалардан да, оју дилләсинләр, она гулаг асынлар. Бәзән көјөртдәки адамлар ајаг ајрылар, шәјдалар һавада јелләнәрдиләр. Она елә кәлирди ки, сәси кәмидәкиләрә чатыб, дилләнчиләр оју анлајырлар, даһа да мөшгулу, өз-өзү атыдыры. Аччат бир дафә...

Гыз бөјүнү өјкүү алтдан јухары она бахырды. Сарылмыш сачлары өртәдан ајрылыб бир јер көрүк һөрмүјү. Өјнидә узун бөјүнү вә голларыны өртмә, јахасы шәлмәјин кимиәдә палтарлы, бәдәнинә ағ мүшәмбәли ағ өнлүјүнә гаты сынмамышды. Узунбоғаз дөндәбан чәмәләринин гатына чарпаралар, сәлитә кими чарпаралармышды. Гыз дәбәлаарыны синәсинә сыхмышды. Оглан өзүнү итирди. Өли-һавада галды, мәну гызда. Билмәдә кәмиүн бөјнинә, јохса дәнәрдә кәсмә. Гыз күлүмсәјиб. Әлиндәки чичәји тајанын үстүнә өјнәјә кими дајанан оглана атды. Гачачтана ушагланды. Бәрадәки, јанына о тәрәфдә гызлар күлүшдү.

Бир һәфтә өнүмүздә. Утандығындан о тәрәфдә дајанмамышды. Аччат јарпаглана Болгаиын сәнилинә кәлдиләр. Кечәләр көјдә јуху кетмәди. Јатаг јолдашларын сакитлиндән сонра јеримәји чәтинләшдирдиләр. Онлар јаваш-јаваш дөнмәјә бөјланды. Һәрә бахдыса сарышмыш бир көзүнүн өнүндә дајанды, бөјүнү ајрылмаз бир ағрыдан дөнмәјә бөјланды. Аччат, сәнидә, гызын үстүнә атды. Корәсән дөгрудамы гызын өнүн ајрылмаз бир ағрыдан дөнмәјә бөјланды? Јохса өз көзү нитгинә өлә дүнјаны өсир етмәк истәјән кимә елә кәлирди ки, бу саат бир јери ајаглајыб көнә бөјнүнә гызы сөјләјирдиләр? Бәлкә бу бир һәфтәјә кәлә? Бәлкә гызы дөгрудан да онун нитгинә јашыг олмуздуу? Бәлкә бунлардан бәзисы бөјнәјә, јаваш, гәдинди јенә инсанлар јарадан бир кәнчин тәхәјүлүнүн бәзи галдыгларындан ибарәт, истәкләр, јухулармасы иди? Бәлкә, бәлкә...

О дөзмәди. Чәсарәтини топлады. Нурәддин Нурәддин, ајрылмаз, өтрафына бөјланда-бөјланда сәнилә кетди. Диндирә чыханда кәзләрини ишаиламды. Гызы дајанарын гучагында јаваш-јаваш өтурмуздуу. Бахмадынмы ачар сулара зилләнмишди.

Јеч нә сөјләмәдиләр. Гыз онун тывармыш гучагларына бахды, о да гызын бөдөнинә јаш тутан дөнүнүн титрәјән синәсинә. Кәзүмсәдиләр. Көнүб танышлар кими ајрылдылар. Адларыны дедиләр:

— Дөбөбо.

— Даниҗал.

Өз-өзү јанышыб узу ашагы, сәнилә гәдәр гачдылар. Оглана елә кәлди ки, бу саат һәр јери ајаглајыб көнә бөјнүнә, гызы голлары үстүнә алыб, кенин Болгаиын јолларына илә аддымлајар, истәсә јан сәмадә галагланмыш ағ булудлардамы гојуб, гызы галхыб сонсуз јолларда гәдәр баш алыб кедәр. О истәјирди ки, чај јухары үзәк комнатәдә јансын, јан сәнидә јан алыб өрдәк-өрдәк дурсун, онлар јолларынә гојуб сонра да бөрдә-бөрдә кәнднда јаваш-јаваш өт етсинләр. Бирдәнә ајарда Болгаиын арха тәрәфиндә көјчөчөнүн сөјләнә гоша дајансынлар, чархлајын көпүкләндирдиләр сулара, јанында гојунда јөрдәлә-ган да, сулајын синәсинә ушаган ипнут болгаиларынын кумушу пулларынын тамаша етсинләр. Сәнидә мүрәкүлүнүн мешәдәрә, кәндләрә, јашыл чөмәнләрә бахмагдан дојмасынлар. Дејәсән гыз да ејни һалы кечирирди. Балача, зәриф әләринин оглаиын әлиндә чөкмәси...

Гоча пончөрөдән бир аз кери чәкилди, көрүнмәсиндә етијаҗ етди. Гыз кәлмишди. Аллаһын мөһкәмдә ләјаҗат, нараһатлыгла өтрафа бөјла-

нырды. Тез-тез голуданы саата бахырды. Көрчаланламыды. Нарын дамлалар јенә дә јенисәрилә шыгылдарды. Оган кечирди. Гызкан агачларын колкесинә дајананыр. Мән да аинкара, чыхыб јоллара бојланырды. Бәлкә кетмәк истәјир? Гоча әз гала пончәрәдән әјилиб гызын голуданы јатышмаг, ону оган кәдәр гәдәр сахлаиаг, «кечмә, кәзә, бәлкә сәбәби вар? Севин адам көрүшә сәбәбсиз кечимәз, буну билирсинмми, ај гызлар?» — дејә пачылдамаг истәди. Ахы о да алтмыш ил бунлан габаг белә бир чисмини нәвада көрүшә кечирмишди!

Онун пулу јох иди. Сәвдиз гызы бир-јана апармаг, она бир нәмәјә алмаг, көјсүз гонаг етмәк бир јана дурусун, көрүш јеринә кетмәк үчүн кәнд минмәјә белә пулу јох иди. Бешон гонјнни әлиндә әсир галамышды. Чох вурнухмуш, умиди кәлән јолдашларындан бәрк истәмиш, көрә јолламышды. Бәлкә онларын да пулу јох иди? Төләбәлијин чиби бош анлары өзүнү олур? О, пијада кетмәк, гаа-гаа өзүнү тыза јетирмәк, күчләри кәсәнә әдәмлајыб конкаларын, фаетонлардан сүр'әтлә кәлиб, Лобнбәнн јанында олмаги арзуласа да, баша дүшмүјү ки, кечиниб. Јатыш чисолларини. Дамы дөшәмәни күчләр иеланмышды. Новалчалардан сиан сулар шырылдарды. Данишлардыхды, азгы үсто чарпаајла јахыныб јастыны дүзүндүрдү...

Бирдән отагда ајаг сәсләри еишдиләр. Адданлар јахшылашды өз онун чијнинә тохундулар. Чевриниб башы үстүндә дајанан төләбә јоллашыбдаиды. Бу онларын сиифиди. Өзүнү ан сакит, ән насиб әз ан гарадинмәз төләбә иди. О, еЈнәјинин алтында сапитчо бахырды. Бу бахышлар о тәрәф гајмәкдә, јрнаилчыглары вә чанышанаиылта доиу иди ки, Данишаа сусу билмәди. Онда кемәк алмаг үчүн јох, јумуллашмаг, үрәјини бошалтмаг үчүн дәрдини анды. ЕЈнәкин оган кулумсујду, әлини чибинә салыб үч маг чыхартды. Сапитчо јолдашына узатды. Данишал әввәлчә тәрпәнмәди, мат-маз болдашына бахды во бирдән јуј гапыб бајыра чыхдыг. Бирдән Лобнбә дабаны үстүндә фырланыб кери дөнду. Данишалын чатырашына еиитмәди, онун дедикләрини гулаг асмады. Чисминин нәвада, кәнә шәһәрин дар күчәләринә, дәнизләрдән биринә көрүмсә олду, өзү дә јоха чыхды...

Гыз бир дә саата бахды. Гоча онун кетмәсини көрмәмиш, кечиниб өзанлын јојачаларынын пәнји олмаги маг үчүн пончәрәдән кери чәкилди. Гатыг табына кетурүб гапыларды. Анчаг собри чатмады. Әјилиб өгрүөгрүн пончәрәдән бојланды. Бирдән онун сифәти ишыгланды. Өзүнү кәмминди, һәмишә кими дивар тәрәфдә, пончәрәнин алтындакы балача сәнадјанда агачларын алагаранлыг көкәсиндә дурмушдулар. Чисолларини Дамлалар ирилдиб јарпаглардан сүз әзулдуру. Онлар јатдылдан јарпаглар Ајагларынын алтында чанылдаг-чанылдаг. Ири дамлалар хәзәлдә чатпылдады, анчаг онлар кетмәдиләр. Күнчә гысылыб пәнјнә башларына салдылар. Дамлалар пәнјнә дәјә-дәјә...

Гоча бәдәнинин кизилтисини унудараг, пончәрәнин азамчы ачараг, Чисминин јанында, иелаг јарпагларын арасындан үзүнә ујдулар кими түк чүрүн көрүнән ишыглары бахды. Сапитчо чо нәфәс алыб креслода отурду, шамы дајанда чәкди...

Машынлардан тәкәрләри јаш јоллара шырылдајырды. Чисминин јанындакы пәнјнә сәпәлөнмиш агачларын ташкин јарпаглара јенисәгәлинә сәсләнирди. Пончәрәнин алаг јеринә јенә нәмли нәва дәјурду. Бајырда-хәрә нәмли нәва дәјурду. Бајырда-хәрә јарпаглары, өчәрә нә сәдуу ујдулар јарпаглары, өчәрә нә сәдуу ујдулар вә дөнмәјә сәпәлөнмиш пулдар хәзәлдә јарпаглы.

Арабанын арха тәрәфиндә, чағдан јатышараг отурмуидум. Көзүмү тәкәрләрин әјри-үјру јолларидан чәкмирдим. Торпаг јол исланыбды. Нечә күн иди ки, чисминин нәјә навасы јатышанымыды. Көвшанлыгдан, өз бәчиниин чәмәнлә, гарагамын јамачлар јелаиымыды. Адамын бурунда нәм чөлләрин јовшан тохузу, ритуб әтли навасы долурду. Ајагларымы саламмышдым. Тәкәрләрин иин кетдикчә еиләнир вә дәринләширди. Јолун кәнарындакы көвшанлыглар хәзәлдәјдырды. Дәрз тәјаларынын јерә чүчүрмиидиләр. Гамын сирпиндирин ичиндә, орагын агзындан саламат гамышы сүнбүлләр нәмлә јер ајлмишди. Онларын үстү иләз бәрмиш, габагындан јарпаја гәдәр чыхан гара гона бүкүлүб ајлмишдиләр сүрүтдүрү.

Арабанын ичиндә тара гәдәр от доиармишдилар. Кәндимизин ағсагталлары рәһәтчә отуруб, ајагларыны узатмышдылар. Шәһәрә кедирдилар. Һәрәнин бир иши, өзүнә көрә дәрдә-азары варды. Мән дә дөрсә тәләсирдим. Техникумда охујурдум.

Сөһбәт дүнјанын сечилдиә кедирди. Кечән ахшам кәндимизә бојук ичтәе өлмүшдү. Рәфәддә, дә адамлар јаммышдилар. Онларын фикри көнә сәфәи сахламаг иди. Нәдәсдә әввәл ағсагталлары дилә тутуб дедиләрдә ки: «Кәтиб өзү да дәјишдилик тәрәфи дејил. Тәзә адам сечиб ону галамчасынмы? Онсуз да о јеләјини јејиб, котрәдүјү да котурб. Көһум ағрабасынмы да көзү дојуб. Горхмурсунузму тәзә сечдикдә адам јенидән талана башлаја?».

Инчәс кечә јарнајчан дахм етди. Чох данышдылар. Анчаг чамаат сөзүндән дөнмәди. Ишкәзәр бригадиләрдән бириниә, Ајдынгулу, сәф сечилдә.

Арабадакыларын ичиндә Мәдәд кишн дә варды. О, ајагларыны рәһәтчә узадыб гәјәланыны түстүләдирди. Данышылардан гулаг асдығын сонра јенә сағ тәрифәмә јә башлады:

— Адам көрәк өзүнүнкүнү гидрин билсин. Елнидә, обасындан иралы чыхмаа әрзә дүрсүн, она көмәк елә син. Амма бир-бирәмизин ајаглынан чыхмаг истәјирик ки, габага кедәнимиз тез јыхылсын. Адамлар јаман көрәнбиләр. Чәдә бир сөз данышырлар, дәлдә башга. Бизмирсән достун кимдир, дүшмәнин ким. Әлдәрә јалатгаанларыг; өзүмүзүнкүлөрә иса мәдән өхујуб хорузанларыг. Она көрә дә башмыздан басырлар. Инди көрән бәс елиниә Ајдынгулуна әрзә дурат, ишинә көмәк елә. Јох. Бәс өлса кәндимизин ады дәлдәрә дүшәр, колхозумуз габага кедәр. Ајдынгулу јахшы чавандыг. Дирибашдыр. Мән ону јаш ушагылдан таныјырам. Рәһмәтлик атасы да дирибаш иди. Бир гардаш кимдидк, ону өз балам кими истәјирәм. Елә сизә дә дејирәм, көрәк өлдә көрәк, гојмајат онун башындан бир түк өскүн өлсун.

Мән дигәтлә она гулаг асырдым. Үрәјимдә дејирдим ки, «Ајдынгулунун бахты катириб. Ону бу гадар севән адам вар. Мәдәд кишн кимләрин дејәсән она дајат өлачатыр, Көрәсән кәндимиздә Ајдынгулуну Мәдәд кишн гадар истәјан вармы?».

Араба торпаг јолдан чыхдм. Шәһәрин јахшылыгында дан јоллашды. Тәкәрләр гычырдады. Биз титрәтмәјә кими сиилә ләндик. Шәһәрин кичәчәнәдәки көрпүјә јахшылашдыг. Бирдән Мәдәд кишн арабанын ичиндә дикәлди. Јолун кәнары илә јиәдә кедән тәзә сәдә сесләди:

— А бала, нә пијада кедирсән, гара аты нә јә минмирсән?

Ајдынгулу дилләнди. Чәнәләрә чәкиб узагланды. Мәдәд кишн гәлбинә јамаиы сумурб, јенә рәһәтләнди.

— Чох һәјалы чавандыр, кордујумуз пул кими бајарсан. Амма аты нәјә минмир.

Мән о, аты көрмүшдүм. Гара, бүјүр, ајаглары сәкиз бир атды. Төләдә ајрыча сахлајырдылар. Тезә инан кими јумшаг иди, ол дәрмәмиз јатмаг үчүн. Ајдынгулу, Мәдәд кишн, Чисминин јанында чамаат тамашасына дурарды. Јујаинин ин кәдәм күчүн сахлајырды. Октјабр, јә да мај бајрамында кәндин дөнјанлыларына бајраг чыханда гара аты өтүн өлмазды. Әввәлләр бу аты өзүн сәнбәл Әмирхан кими мәнәрди. О да аты кими јумабојлу, зәнбәл бир кишн иди. Сонра аты колхоза вердиләр. Кишнини көзү өүүндә ата сәдр јер сәнбәлөнди.

Ахшам дөрсдан ева гајыдаркан мәнә бахтим јенә котәрди. Сәкиз километр јолу өүндә кедәси өлмадым. Торпаг јола чыхан кими арабаја раст кәлдим. Сәнәрки тәкәр архада чағдан јатышыб отурдум. Ајагларымы кимсә, чисмин чохалмышды. Гарышдыкы кәндә јаванда тәкәр-сәрөк ишыг јанырды. Арабадакылар дејәсән јорулмуидулар. Динмирдиләр. Тәкчә Мәдәд кишнинн гәјәнә көәрирди.

Ахрадан сөс кәлди. Азачыг сонра чисмин ичиндә чыхан гара ат јаванлардан кулаг кими отду. Дырнагларындан гонан вачыг өтрафа сәпәләнди, бир-ики арабәја атылды, дејәсән Мәдәд кишнинн үзүнә јатышды. О, саччыламмыш кими сәвриилб дикәлди. Јәнәрдә чәнәни отурмуш Ајдынгулуну ајрыраг, гара атын дүјүнәнинә гојуруна бахды. Гәјәнинә ағзындан чыхардыб, әлини јиәсә дизинә чырпды.

— Сән дүнјанын ишинә бах, көр нә тезчә јаваланды...